

nikov pa je le malo, potem zavarovanci še veliko doplačati morajo na poprej uže plačano tarifo. Vse to je izbudilo tako nevoljo pri gospodarjih, katere je zadelo toča, da drugo leto niso več zavarovali svojega posestva, pa še drugim vse veselje podrli do zavarovanja.

Radostni bodo tedaj kmetovalci pozdravili novico, da ena najboljših asekuranc, namreč asekuranca tržaška, kateri je ime „Assecurazione Generale“, je oklicala, da svoje zavarovanje proti škodi toče razširja tudi na

Štajarsko in Koroško.*) Ta asekuranca daje zavarovancem vso gotovost poštenega poplčila škode, pa tudi to gotovost, da pozneje jim ne bode treba doplačevati, ker ona ni osnovana na vzajemnost (bratovščino zavarovancev), ampak na premije, za trdno odločene. To dvoje kmetovalcem posebno priporoča to asekuranco.

*) Kaj na Kranjsko ne?

Vred.

Blagoslovljenje sadja v Petrogradu na Ruskem. *)

Na strani dveh velikih cest, kjer se, rekli bi, noč in dan giblje živahen promet glavnega mesta, stoji majhna cerkva Izveličarju posvečena (Spas-Preobraženje). Okoli lepo zidane, s prijaznim vrtcem obdane cerkvice se dvigajo mogočne palače državne in velike privatne hiše, prav tako, kakor da bi pohlevno vijolico obdajale velike georginje. Jako prijeten vtis dela na vsacega človeka ta cerkva, čeravno jo obdaja ograja, katere bi se človek lahko vstrašil, — ograje namreč umetno zložene iz velikih in malih topov, ki so jih Rusi vzeli Turkom v mnozih bojih. A tudi v cerkvi je shranjenih dovolj spominov na bitke s Turkom, zakletim sovražnikom kristijanstva; povsod po stenah in stebrih se vidijo v bojih raztrgane in od starosti obeljene zastave, ki so jih Rusi vzeli Turku.

rek „vodke“ (žganja), pa je vse zopet v redu.

Mi pa v tej cerkveni svečanosti vidimo, da na Ruskem kakor povsod drugod se je duhovščina od nekdaj prizadevala, tudi na poti poduka sadjerejskega omikavati ljudstvo in blažiti srca njegova. In res zasluži sadjereja, da jo blagoslovi vsak misleči človek, vsaj v nji vidimo, kako milost Božja na drevji ponuja človeku zdravo hrano ter v varstvo njeno pošilja mile nam tice.

Al tisti mir, tista tihota, katera celo leto na prostoru okoli cerkve Izveličarjeve kraljuje, spremeni se 6. dne avgusta (velikega srpana) v gibanje polno življenja. Množica za množico národa tišči v cerkev, na vrtu pa se stavijo odri in velike mize, na katere se nakopičijo jabolka, hruške in mnogo družega sadja, ki je ali v ličnih jerbasih pospravljeno ali v lepe piramide zloženo. 6. dne avgusta je namreč veliki jabolčni praznik „spas preobraženje.“

Pomen tega dneva se lepo obhaja s svečanostjo cerkveno. Po sv. maši s slovesno zahvalno pesmijo podá se duhovščina v procesiji iz cerkve na vrt, kjer višji duhovnik naloženo sadje z blagoslovljeno vodo poškropi in sadje blagoslovi. In od tega trenutka je uživanje sadja tako rekoč sankcionirano, in če na mrzlem Ruskem 6. dne avgusta sadje tudi ni še zrelo, kaj dé to? Poži-

Nove postave.

Postava zoper oderuhe.

Zeló zaželena nova postava se v glavnih točkah tako-le glasi:

§. 1. Kdor posojuje ali posojilo nadaljuje in pri tem zlorabi lahkomišljenost, revščino, slaboumnost, neskušnost ali razburjenost izposojevalca na ta način, da sebi ali kaki tretji osobi izgovori dobiček, ki je po svoji neprimerni velikosti zmožen uničiti izposojevalca ali pogubo njegovega premoženja pospešiti*), kriv je prestopka

*) Postava po takem ne določuje na drobno, koliko goldinarjev obresti (činža) se sme zahtevati ali vzeti od izposojenih 100 gold., da posojevalec ne zapade kazni oderuštva,

in se kaznuje s strogim zaporom od enega do treh mesecev in z denarno globo od 100 do 500 gold. Istega kaznjivega dejanja krivega in iste kazni vrednega se stori tisti, kdor kako terjatev pridobi, jo naprej oddá ali izterja, pa o njej vé, da je nastala na zgoraj navedeni način.

§. 2. Če se v namen zakrivanja kake v §. 1. navedene kupčije sklene kaka navidezna pogodba, ali spiše kako pismo, ki ima neresnične podatke v sebi, ali če se je pridobil za kako še ne obstoječo terjatev kak sodnijsk odlok (sodba, plačivni ukaz, mandat) ali pa kaka sodnijska pogodba ali sodnijski izrek, ali če si je posojevalec zagotovil svoj dobiček iz katere v §. 1.

ampak obrestno merilo prepušča postava sodnikovemu prevdarku razmer, ki so naštete v tem §.

Vred.

*

označene kupčije s tem, da si je od izposojevalca v poroštvo vzel častno besedo, prisego ali drugo podobno zagotovilo, zapade ostremu zaporu od 3 do 6 mesecev in denarni globi od 500 do 1000 gold. Tudi se more tak iz dežele izgnati. Ista kazen zadene tistega, ki tako v §. 1. navedeno terjatev pridobi, jo prodá ali izterjava.

§. 3. Kdor je bil zovoljo tega uže večkrat kaznovan, naj se kaznuje z ostrim zaporom od 3 mesecev do 1 leta. Tudi se sme iz dežele izgnati.

§. 4. Kdor dela v §. 1. označene kupčije navadno in kot svoj obrt, temu naj se naloži zapor od 6 mesecev do 2 let in denarne globe od 1000 do 3000 gld., in potem naj se iz dežele prežene.

§. 5. Ako bi obsojenec ne imel denarja dovolj za denarno globo, naj se mu spremeni v zaporno kazen, tako, da mora vsakih 10 gold. en dan v zaporu sedeti.

§. 6. Ta prestopek ima iste nasledke, ko prestoppek goljufije.

§. 7. Kazen odpade, če je krivi posojevalec popravil storjeno škodo, še prej ko je sodnija za njegov prestoppek zvedela.

§. 8. Sodnik naj tako kupčijo za neveljavno spozna, in če preiskava to potrdi (opraviči), naj izreče, da si imata posojevalec in izposojevalec, kar sta si od dne tiste kupčije dala, drug drugemu s postavnimi obrestmi vred nazaj dati.

Starozgodovinske stvari.

Grad „Ezzenbach“ ni stal na Kranjskem.

Priobčil Davorin Trstenjak.

Andehsčani, ki so imeli posestva na Kranjskem, so bili tudi veliki posestniki zapadno od Ina in južno od Dunava. Tukaj so bile njihove lastnine: grad Neuburg, v listinah „Nwnburch, Nuvenburgk“ itd., toraj ne ob Kokri. V gori omenjenem okrožji so bila tudi posestva njihovih ministerjalcev, kakor: Haarbach, Mithich, Rottersham in Ezzenbach, današnji Essenbach, iz staronemšk. ettan, ezzen, essen, kar izvirno pomenja: rediti se, živež dajati, in se toraj nikakor ne sme na „jesenice“ misliti. Ako bi oni kraj imel po jeseni ime, bili bi Nemci pisali „Eskén“ — „Eschenbach“. Essenbach stoji v današnjem sodnijskem okraji Griesbach na Bavarskem. Rapoto de Ezzenbach je bil ministerial Andehsčanov in kastelan njihovega grada „Nuwenburc“, ob enem postavljen za pobiranje mitnine od ladij, ki so po Inu plavale in različno robo prevažale. Ta Rapoto de Ezzenbach je moral tudi feude od Andehsčanov na Kranjskem imeti, ker je koroški vojvoda Ulrik, ki je ob enem bil gospodar kranjske dežele, potrdil s pismom od 24. aprila 1257. leta „in novo castro nostro in Carniola circa Werdenecke“ Rapotovim sinom: Ortolfu, Alberu in Rapotu: „omnia ea, quae pater eorum justo possedit titulo feudali“, kakor darilno pismo govori. Vojvoda koroški je namreč dobil koroška, kranjska in štajarska posestva Andehsčanov, katera je patrijarh Berthold oglejski cerkvi sporočil, od patrijarha Gregorja za užitek.

Obširno o tem se najde v Hormayrjevih: „Sämmtliche Werke III., die grossen Geschlechter im tyrolischen Hochgebirg, II. die Grafen von Andechs. Iz Tirolskega je tudi prišla plemenita rodbina: „Abfaltrn“ na Kranjsko, torej njeno pokolenje ni kranjsko.

Od gosp. Šumija navedene listine, katere menda iz „Monum. Boic.“ pozna, kjer pa se samo posnetek na-

haja, so v originalu na pergamentu pisane, in hranjene v kralj. bavarskem državnem arhivu v Monakovem.

Društvene stvari.

Poziv slovenskim pisateljem.

„Matica“ je uže pričela tiskati „Letopis“ za letošnje leto, zato se podpisani odbor obrača z vljudno prošnjo do cenjenih pisateljev naših, naj zopet pridejo prvemu našemu znanstvenemu zavodu s primernimi spisi na pomoč. Da „Letopis“ vstreza svojemu glavnemu cilju: „utile dulci“, naj znanstveni članki se vrstijo z zabavnimi, a tako, da z ozirom na različnost njegovih čitateljev se znanstveni članki v „Letopisu“ ne spenjajo previsoko v učenostno višino, zabavni članki pa tudi naj niso brez poučnega zrnja. Noben članek v „Letopisu“ pa ne sme biti preobširen zato, da po več mnogovrstnega gradiva pride v en letnik, ki navadno obsega kakih 20 pól.

Ker, kakor izkušnje pričajo, imajo „Matičine“ knjige posebno ostrih kritikarjev, zato prosi odbor še posebno gospode pisatelje te vrste, naj „Matici“ pošljejo tudi svojih spisov v tisek, da z zgledom svojim kažejo drugim pisateljem pravo gradivo „Matičinih“ knjig. Vsak spis, ki se strinja s §. 1. „Matičinih“ pravil, in ki se vredniku Letopisovemu pošlje o pravem času za tisek, sprejel se bo rad in bode honoriran po določbah „opravičnega reda“, ki odmerja nagrado izvirnikom in pa prevodom. Ker „Matica“ želi svojim čitateljem streči z izvirnimi spisi, dodajamo konečno še to željo, naj gospodje pisatelji osobito z izvirnimi članki podpirajo slovstveno delovanje „Matičino“.

Da pa more „Letopis“ za leto 1881. v rokah društvenikov biti meseca decembra t. l., zato prosimo, naj se gospodje pisatelji kolikor moči požurijo s poslanjem „Letopisu“ namenjenim.

V Ljubljani 15. junija 1881.

Za odbor Matičin
Dr. Janez Bleiweis

Národno blagó.

Prislovice in reki iz Istre.

Nabral po Kastavščini učitelj V. Kinkela.

Lahko mu je, aš ima skare i sukno v rukah (ima vso oblast.)

I va ovu kuću je vrag svoji rogi zakopal.

Vlas po vlas — gola glava (tudi po malo se mnogo potrosi).

Bolje je sreće, nego umeće.

Ki ume, ima dve, ki neume, nima nijedne.

Svako prase mrkvu kopa za-se.

Sreća i nesreća gredu s jednim putom.

Prva sreća prazna vreća.

Zlata mare (Goldkäfer) letí, letí, pak najzada u blato zaletí (prevzetno deklé lahko pade v sramoto).

Neka je i vragu (sovražniku) pravo.

Tebe bi drago prodal, ki te ne bi poznal.

Ne vadi starega konja drčēt.

Slabo je, kađe postane z opanka postol (kadar se siromak preuzame).

Ima kosmatu dušu (je brez vesti).

Mačka mu je pojila kvas (propal mu je pri trgovini kapital).

Slabo pride na jednoj nogi šepajuć.